

EU:s Timmerförordning (EU) nr 995/2010 – ”LATHUND”

För att åtgärda problemet med inflöde till EU av olagligt avverkat timmer och produkter tillverkade av sådana råvaror har Europaparlamentet och rådet antagit timmerförordningen om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut denna typ av varor på EU:s marknad samt skyldigheter för handlare. Lagen träder i kraft den 3 mars 2013. Från det datumet blir det olagligt att föra in och sälja illegalt avverkade produkter på EU:s inre marknad.

Syftet med timmerförordningen är att det ska vara förbjudet för verksamhetsutövare att på marknaden släppa ut varor som härrör från olaglig avverkning. Timmerförordningen ställer krav på att verksamhetsutövare ska *visa tillbörlig aktsamhet och ha ett system för tillbörlig aktsamhet*. Ett sådant system innebär tillhandahållandet av viss typ av information, en riskbedömning av avverkat timmer eller trävaror samt förfaranden för att reducera den risk som fastställs. Spårbarhet sker genom att handlare i leveranskedjan är skyldig att lämna information om sin leverantör och köpare.

I brist på en internationellt erkänd definition ska lagstiftningen i det land där timret avverkas, inklusive förordningar och tillämpningen i det landet av internationella konventioner som landet har anslutit sig till, ligga till grund för definitionen av vad som utgör olaglig avverkning.

För svenska avverkningar skulle illegal avverkning kunna vara en följd av överträdelser av de delar i skogsvårdslagen och miljöbalken som direkt relaterar till avverkning. Det skulle även kunna innefatta att man inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som beslutats av myndighet.

För att undvika onödig administrativ börda omfattar systemet för tillbörlig aktsamhet endast de verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på den inre marknaden för *första gången*. Handlare senare i leveranskedjan är skyldiga att lämna grundläggande information om sin leverantör och köpare för att göra det möjligt att spåra timmer och trävaror.

Verksamhetsutövare ska visa tillbörlig aktsamhet genom ett system av åtgärder och förfaranden för att minimera risken för att olagligt avverkat timmer och trävaror som härrör från sådant timmer släpps ut på den inre marknaden. Systemet för tillbörlig aktsamhet omfattar tre inslag som ingår i riskhanteringen:

1. *tillgång till information*
2. *riskbedömning*
3. *reducering av den risk som fastställts*

Verksamhetsutövarna ska göra en riskbedömning på grundval av denna information. När en risk fastställs, ska verksamhetsutövarna reducera risken på ett sätt som står i proportion till den fastställda risken, i syfte att förhindra att olagligt avverkat timmer och trävaror som härrör från sådant timmer släpps ut på den inre marknaden.

Kontroll ska ske när utsläppande på marknaden görs. Detta innebär att importörer av timmer eller trävaror blir verksamhetsutövare och omfattas av timmerförordningen när de levererar på inre marknaden för första gången samt när timret eller trävarorna fysiskt finns

inom EU och är klarerade i tullen och görs tillgängliga för distribution eller användning i en kommersiell verksamhet.

Ägare av skogsmark i Sverige blir verksamhetsutövare och omfattas av timmerförordningen, i samband med att de själva eller via en entreprenör, avverkar virke, som antingen säljs vidare vid bilväg eller används i egen kommersiell verksamhet. I de fall en ägare av skogsmark avtalar med en köpare om en rätt att avverka dennes skog blir köparen verksamhetsutövare och omfattas av timmerförordningen.

Förordningen gäller **”timmer och trävaror”** enligt nedan lista. Undantaget är trävaror eller sådana beståndsdelar av trävaror som tillverkats av timmer eller trävaror som avslutat sin livscykel och annars skulle ha bortskaffats som avfall.

- *Brännved i form av stockar, kubbar, vedträn, kvistar, risknippen e.d., trä i form av flis eller spån, sågspån och annat träavfall, även agglomererat till vedträn, briketter, pelletar eller liknande.*
- *Virke, obearbetat, barkat, befriat från splintved eller bilat eller grovt sågat på två eller fyra sidor.*
- *Järnvägs- och spårvägssliprar av trä.*
- *Trä, sågat eller kluvet i längdriktningen eller skuret eller svarvat till skivor, även hyvlat, slipat eller längdskarvat, med en tjocklek av > 6 mm.*
- *Skivor för fanering (inbegripet sådana som erhållits genom skärning av laminerat virke), skivor för plywood eller för liknande laminerat virke och annat virke, sågat i längdriktningen, skuret eller svarvat till skivor, även hyvlat, slipat, kantskarvat eller längdskarvat, med en tjocklek < 6 mm.*
- *Virke (inbegripet icke sammansatt parkettstav), likformigt bearbetat utefter hela längden (spontat, falsat, fasat, försett med pärlstav, profilerat, bearbetat till rund form e.d.) på kanter, ändar eller sidor, även hyvlat, slipat eller längdskarvat.*
- *Spånskivor, oriented strand board (OSB) och liknande skivor (t.ex. waferboard) av trä eller andra vedartade material, även agglomererade med harts eller andra organiska bindemedel.*
- *Fiberskivor av trä eller andra vedartade material, även innehållande harts eller andra organiska bindemedel.*
- *Kryssfananer (plywood), fanerade skivor och liknande trälaminat trä.*
- *Förtätat trä i block, plattor, ribbor eller profilerade former.*
- *Träramar för målningar, fotografier, speglar e.d.*
- *Packlådor, förpackningsaskar, häckar, tunnor och liknande förpackningar, av trä; kabeltrummor av trä; lastpallar, pallboxar och liknande anordningar, av trä; pallflänsar av trä. (Ej sådant förpackningsmaterial som endast använts som stöd, skydd eller bärare för en annan vara som släppts ut på marknaden.)*
- *Fat, tunnor, kar, baljor och andra tunnbinderiarbeten samt delar till sådana arbeten, av trä, inbegripet tunnstav.*
- *Byggnadssnickrier och timmermansarbeten, av trä, inbegripet cellplattor, sammansatta golvskivor samt vissa takspån (”shingles” och ”shakes”).*

Begreppet **”utsläppande på marknaden”** definieras som leverans för första gången, oberoende av leveranssätt och försäljningsteknik, av timmer och trävaror på den inre marknaden för distribution eller användning i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller gratis. Det inbegriper också leverans genom distanskommunikation. Leveranser på den inre marknaden av trävaror som härrör från timmer eller trävaror som redan har släppts på den inre marknaden ska inte utgöra ett ”utsläppande på marknaden”.

”Verksamhetsutövare” är varje fysisk eller juridisk person som släpper ut timmer eller trävaror på marknaden.

"Handlare" är varje fysisk eller juridisk person som i samband med kommersiell verksamhet säljer eller köper på den inre marknaden timmer eller trävaror som redan släppts ut på den inre marknaden.

"Avverkningsland" är det land eller det territorium där timret eller det timmer som använts i trävarorna avverkades.

"Lagligt avverkat" är avverkat i enlighet med tillämplig lagstiftning i avverkningslandet.

"Olagligt avverkat" är avverkat i strid med tillämplig lagstiftning i avverkningslandet.

"Tillämplig lagstiftning" är den gällande lagstiftningen i avverkningslandet i fråga om rätt till avverkning av timmer inom lagliga i vederbörlig ordning offentliggjorda gränser, betalning för avverkningsrätter och timmer, inklusive avgifter för avverkning av timmer, avverkning av timmer, inklusive miljö- och skogslagstiftning inklusive skogsförvaltning och bevarande av den biologiska mångfalden som är direkt relaterade till avverkning av timmer, tredje parters lagliga rättigheter avseende sådan användning och besittningsrätt som påverkas av avverkning av timmer, och handel och tullar i den mån som skogsbrukssektorn berörs.

"Spårbarhetskrav" innebär att handlare utmed hela leveranskedjan ska kunna identifiera verksamhetsutövare eller handlare som har levererat timmer eller trävaror, och vid behov de handlare till vilka de har levererat timmer eller trävaror. Handlare ska spara information om vem som levererat timmer eller trävaror till dem i minst fem år och på behöriga myndigheters begäran ge dem denna information.

"System för tillbörlig aktsamhet" ska omfatta åtgärder och förfaranden som ger tillgång till uppgifter och information om verksamhetsutövarens leveranser av timmer eller trävaror som har släppts ut på marknaden.

Informationen avser en beskrivning, inklusive handelsnamn och produkttyp samt vanligt namn på träarten, och i tillämpliga fall fullständigt vetenskapligt namn. Vidare avses information om avverkningsland och i tillämpliga fall subnationell region där timret avverkades och avverkningskoncession. Dessutom ska information finnas om kvantitet (uttryckt i volym, vikt eller antal enheter), namn och adress på verksamhetsutövarens leverantör, namn och adress på den handlare till vilken timret och trävarorna har levererats samt handlingar eller andra uppgifter som anger att timret och trävarorna överensstämmer med den tillämpliga lagstiftningen.

Systemet för tillbörlig aktsamhet ska omfatta ett **"riskbedömningsförfarande"** som gör det möjligt för verksamhetsutövaren att analysera och bedöma risken för att olagligt avverkat timmer eller trävaror som härrör från sådant timmer släpps ut på marknaden.

Systemet för tillbörlig aktsamhet ska omfatta ett **"riskreducerande förfarande"** som består av en uppsättning åtgärder och förfaranden som är tillräckliga och rimliga för att effektivt minimera den risken och som kan omfatta krav på kompletterande information eller handlingar och/eller krav på kontroll av en tredje part. Undantagna är de fall då de risker som fastställts vid riskbedömnings-förfarandet är försumbara.

En **"övervakningsorganisation"** ska upprätthålla och regelbundet utvärdera system för tillbörlig aktsamhet och bevilja verksamhetsutövare rätt att använda det. Övervakningsorganisationen ska kontrollera att verksamhetsutövare använder systemet för

tillbörlig aktsamhet på korrekt sätt samt vidta lämpliga åtgärder om en verksamhetsutövare underlåter att använda systemet på korrekt sätt. En organisation som uppfyller vissa krav får ansöka om erkännande som övervakningsorganisation. Kraven är att det ska vara en juridisk person som är etablerad inom unionen, förfogar över lämplig expertis och har kapacitet samt ser till att inga intressekonflikter uppstår då den utför sina uppgifter. Offentliga eller privata företag, bolag, firmor, institutioner eller myndigheter som är etablerade inom unionen får lämna in en ansökan till kommissionen om att bli erkända som övervakningsorganisation.

Skogsstyrelsen kommer att vara **"behörig myndighet"** i Sverige och kommer att utföra kontroller för att fastställa att verksamhetsutövare uppfyller kraven i timmerförordningen. Skogsstyrelsen ska även kontrollera övervakningsorganisationerna.

"Kontroll av verksamhetsutövare" ska utföras i enlighet med en plan som regelbundet ses över enligt ett riskbaserat angreppssätt. Dessutom får kontroller utföras när en behörig myndighet förfogar över relevant information, inklusive sådan som utgår från väl underbyggda farhågor från tredje part, om verksamhetsutövarens efterlevnad av förordningen. Kontroller får innefatta undersökning av systemet för tillbörlig aktsamhet, inbegripet riskbedömning och riskreducerande förfaranden. Undersökning av handlingar och register som styrker att systemet för tillbörlig aktsamhet och förfarandena fungerar väl. Stickprov, inbegripet granskningar på fältet. Om det till följd av kontrollerna framkommer brister, får de behöriga myndigheterna utfärda ett föreläggande om korrigerande åtgärder. Beroende på den typ av brister som upptäcks får de behöriga myndigheterna dessutom omgående vidta tillfälliga åtgärder, vilka bland annat kan omfatta beslag av timmer och trävaror, förbud att saluföra timmer och trävaror.

Certifiering eller andra system kontrollerade av tredje part får beaktas vid riskbedömning och riskreducerande förfaranden om de uppfyller nedan angivna kriterier:

- a) De har fastställt och gjort tillgängligt för tredjepartsanvändning ett allmänt tillgängligt kravsystem, som åtminstone ska omfatta alla relevanta krav i den tillämpliga lagstiftningen.*
- b) De föreskriver att lämpliga kontroller, inbegripet fältbesök, görs av en tredjepart med jämna mellanrum på högst tolv månader i syfte att kontrollera att tillämplig lagstiftning följs.*
- c) De inbegriper metoder, kontrollerade av en tredje part, för att spåra timmer som avverkats i enlighet med tillämplig lagstiftning, och trävaror som härrör från sådant timmer, vid varje led i leveranskedjan innan sådant timmer eller sådana trävaror släpps ut på marknaden.*
- d) De innefattar kontroller, kontrollerade av en tredje part, för att säkerställa att timmer eller trävaror av okänt ursprung, eller timmer eller trävaror som inte har avverkats i enlighet med tillämplig lagstiftning, inte kommer in i leveranskedjan.*